

Борислав Радовић

ГОСТИМА НА ЖИЧКОЈ ПЕСНИЧКОЈ СВЕЧАНОСТИ

Шта су имали на уму неки модерни песници, изражавајући уверење да ће поезију писати сви? Повремено обнављана с варијацијама на тему, та идеја је преживела више од века, у приликама нимало наклоњеним песничком позиву. Рекло би се да је то још једна међу толиким утопијама модерног доба, зацело безазленија од већине осталих. Напоследку, зар не би и песници могли понешто приложити ризници утопија, не очекујући да се у то име пролива ишта осим мастила? Ето дакле једног пророчанства које није узнемирило свет открићем да ће он постати бољи, ако бисмо ту тврдњу — да ће поезију писати сви — схватили у смислу најаве извесног општег бољитка.

Шта год међутим значила та тврдња, куда год циљала, она исказује неограничено поверење у будућност поезије. Наведени смо да се запитамо откуда толико поверење, и на чему би оно налазило своје упориште; подлогу не измаштану, тако да кажем, него стварну и трајну, у мери у којој би се ова својства односила и на саму поезију. Помисао на њене почетке подећа нас како су небројена уста преносила прве песме из нараштаја у нараштај, чувајући их тако у заједничком памћењу до појаве писмености. На самим почецима, будућност поезије почивала је у том мноштву; у њему она опстаје до данас. Различите поетике и стратегије довољно сведоче по себи у прилог постојању тог мноштва, које се далеко мање усаглашава но што се узајамно прожима својим особеностима, у времену и у простору мимо препрека условљених језиком, искуством, обичајима.

Слично је и са нашим поимањем традиције. Данашњи песник је свестан да безброј претходника, знаних и незнаних, на неки начин суделује у његовом чину. Сходно томе он и поступа. Опредељујући се да потражи

ослонац на искуствима једних а заобилазећи искуства других, он бира међу њима себи сроднике, од далеких према ближима и најближима, како би се и сам прикључио том мноштву. Мало која реч је само његова, срећни проналазак из некаквог звезданог тренутка; мало која реч не би се дала протумачити као његово макар и нехотично позивање на нешто негде већ домишљено и исказано. Испада као да будућа песничка творевина пониче из дослуха са наслеђем, које је и само некада припадало будућности.

Све су ово, разуме се, познате ствари; и не би их вредело понављати да није у питању основаност оног поверења у изгледе поезије, поуздања с којим један тражи себе у мноштву и налази мноштво у себи. Поезију јамачно никада неће писати сви, као што је никада неће ни читати сви; али ће бити, овде и свугде, свугде и овде, докле год буде поверења и поуздања, песничког и читаочевог подједнако. За неке је у томе њихов једини прави живот, што би рекао писац; живот прави и бољи од свакога другог који су могли замислити и изабрати, изван практичне и личне користи, не ретко и насупрот њој. Што се више примиче крају, тај бољи живот све више личи на неку великодушну и баснословну награду коју човек прима унапред, па се тек потом труди да је колико-толико заслужи, у скученим границама свога знања и умећа. Свако признање које му се упућује само га опомиње да је можда могао и морао уложити више: тада би у мањем неспокојству делио своју почаст са свима од којих је учио и на које се ослањао, а који су свој бољи живот делимице наставили, може бити, и у његовоме.